

Dz. U. 2021 poz. 396**OBWIESZCZENIE
MARSZAŁKA SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

z dnia 23 lutego 2021 r.

**w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych
Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa**

1. Na podstawie art. 16 ust. 1 zdanie pierwsze ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1461) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa (Dz. U. z 2014 r. poz. 1510), z uwzględnieniem zmiany wprowadzonej ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o weteranach działań poza granicami państwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1726) oraz zmian wynikających z przepisów ogłoszonych przed dniem 18 lutego 2021 r.

2. Podany w załączniku do niniejszego obwieszczenia tekst jednolity ustawy nie obejmuje art. 20 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o weteranach działań poza granicami państwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1726), który stanowi:

„Art. 20. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 1 pkt 15, art. 2 pkt 3, art. 3 pkt 3, art. 5 pkt 1, art. 7, art. 9, art. 10 pkt 1, art. 13 pkt 1 i art. 14 pkt 1, które wchodzi w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia.”.

Marszałek Sejmu: *E. Witek*

Załącznik do obwieszczenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej
Polskiej z dnia 23 lutego 2021 r. (poz. 396)

USTAWA

z dnia 17 grudnia 1998 r.

o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa

Art. 1. Ustawa dotyczy użycia lub pobytu poza granicami państwa związków operacyjnych i taktycznych oraz oddziałów i pododdziałów, zwanych dalej „jednostkami wojskowymi”.

Art. 2. W rozumieniu ustawy:

- 1) użycie Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa oznacza obecność jednostek wojskowych poza granicami państwa w celu udziału w:
 - a) konflikcie zbrojnym lub dla wzmocnienia sił państwa albo państw sojusznicznych,
 - b) misji pokojowej,
 - c) akcji zapobieżenia aktom terroryzmu lub ich skutkom;
- 2) pobyt Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa oznacza obecność jednostek wojskowych poza granicami państwa w celu udziału w:
 - a) szkoleniach i ćwiczeniach wojskowych,
 - b) akcjach ratowniczych, poszukiwawczych lub humanitarnych; przepisu tego nie stosuje się do akcji ratowniczych regulowanych przepisami o ratownictwie na morzu,
 - c) przedsięwzięciach reprezentacyjnych.

Art. 3. 1. O użyciu jednostek wojskowych poza granicami państwa postanawia Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, na wniosek:

- 1) Rady Ministrów – w sytuacjach określonych w art. 2 pkt 1 lit. a i b;
- 2) Prezesa Rady Ministrów – w sytuacjach określonych w art. 2 pkt 1 lit. c.

2. O podjętym postanowieniu Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej niezwłocznie informuje Marszałków Sejmu i Senatu.

Art. 4. 1. O pobytku jednostek wojskowych poza granicami państwa decyzje podejmuje:

- 1) Rada Ministrów – w sytuacjach określonych w art. 2 pkt 2 lit. a, jeżeli środki na udział w szkoleniach i ćwiczeniach nie zostały uwzględnione w budżetach właściwych ministerstw;
- 2) minister właściwy do spraw obrony narodowej albo minister właściwy do spraw wewnętrznych – w sytuacjach określonych w art. 2 pkt 2 w stosunku do podległych albo podporządkowanych mu jednostek.

2. O podjęciu decyzji o pobytku jednostek wojskowych poza granicami państwa Prezes Rady Ministrów powiadamia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 5. 1. W postanowieniu o użyciu jednostek wojskowych poza granicami państwa określa się:

- 1) jednostki wojskowe, ich nazwy, liczebność oraz czas, przez jaki będą pozostawać poza granicami państwa;
- 2) cel skierowania jednostek wojskowych, zakres ich zadań oraz obszar działania;
- 3) system kierowania i dowodzenia jednostkami wojskowymi oraz organ organizacji międzynarodowej, któremu jednostki zostaną podporządkowane na czas operacji;
- 4) organy administracji rządowej odpowiedzialne za współpracę z kierowniczymi organami właściwej organizacji międzynarodowej w zakresie kierowania działalnością i zaopatrywania jednostek wojskowych wykonujących zadania poza granicami państwa;
- 5) uzbrojenie i sprzęt wojskowy;
- 6) trasy i czas przemieszczania się jednostek wojskowych w przypadku tranzytu.

2. W przypadku konieczności przedłużenia lub skrócenia okresu użycia jednostek wojskowych poza granicami państwa, przepisy art. 3 lub art. 4 stosuje się odpowiednio.

Art. 6. W skład jednostek wojskowych wykonujących zadania poza granicami państwa wchodzi żołnierze w czynnej służbie wojskowej oraz pracownicy.

Art. 6a. 1. Wymiar czasu pracy pracowników świadczących pracę w strefie działań wojennych jest określony ich zadaniami służbowymi. Do tych pracowników nie stosuje się przepisów działu szóstego ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1320).

2. Zadania służbowe pracowników są ustalane przez przełożonych w sposób pozwalający na ich wykonywanie w ramach 40 godzin pracy w tygodniu. Wykonywanie zadań służbowych nie może przekraczać przeciętnie 48 godzin w tygodniu, w przeciętnie pięciodniowym tygodniu pracy, w okresie rozliczeniowym wynoszącym 4 miesiące.

3. Czasem pracy jest czas, w którym pracownik pozostaje w dyspozycji przełożonego w miejscu pracy lub w innym miejscu wyznaczonym do wykonywania pracy.

4. Pracownikowi przysługuje prawo do co najmniej:

- 1) 8 godzin nieprzerwanego odpoczynku w każdej dobie;
- 2) 24 godzin nieprzerwanego odpoczynku w okresie siedmiodniowym;
- 3) dnia wolnego od pracy w niedzielę raz na 4 tygodnie oraz w święta określone w przepisach ustawy z dnia 18 stycznia 1951 r. o dniach wolnych od pracy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1920);
- 4) 60 minut odpoczynku przed rozpoczęciem pracy obejmującej wykonywanie zadań służbowych w nocy;
- 5) trwającej 30 minut przerwy w pracy, jeżeli dobowy wymiar czasu pracy wynosi co najmniej 6 godzin.

5. Przepisy ust. 2 i 4 nie mają zastosowania do pracowników realizujących zadania wynikające z celu skierowania jednostki wojskowej, związane z zapewnieniem bezpieczeństwa jednostki wojskowej oraz z ochroną życia i zdrowia ludzkiego.

6. Ze względu na szczególny charakter pracy świadczonej w strefie działań wojennych rozkład czasu pracy pracownika może przewidywać pracę zmianową.

7. Okres rozliczeniowy jest liczony indywidualnie dla pracownika od pierwszego dnia świadczenia przez niego pracy w strefie działań wojennych.

Art. 7. 1. Osoby wchodzące w skład jednostek wojskowych wykonujących zadania poza granicami państwa podlegają na terytorium państwa obcego przepisom dyscyplinarnym, karnym i porządkowym obowiązującym w Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Żołnierze i pracownicy wchodzący w skład jednostek wojskowych są obowiązani do przestrzegania prawa państwa przyjmującego oraz wiążącego Rzeczpospolitą Polską prawa międzynarodowego.

Art. 7a. Żołnierze pełniący służbę w jednostce wojskowej, o której mowa w art. 2 pkt 1, użytej poza granicami państwa mają prawo stosowania środków przymusu bezpośredniego, użycia broni i innego uzbrojenia dozwolonego na mocy wiążących Rzeczpospolitą Polską ratyfikowanych umów międzynarodowych oraz międzynarodowego prawa zwyczajowego, w sposób oraz w granicach zasad określonych przez organ organizacji międzynarodowej, któremu jednostka została podporządkowana na czas operacji, z uwzględnieniem celu jej użycia poza granicami państwa oraz zastrzeżeń zgłoszonych przez upoważniony organ państwowy.

Art. 7b. 1. Żołnierze, o których mowa w art. 7a, niezależnie od warunków stosowania środków przymusu bezpośredniego, warunków użycia broni i innego uzbrojenia, wynikających z zasad określonych przez organ organizacji międzynarodowej lub z celu użycia jednostki wojskowej poza granicami państwa, mają prawo stosowania środków przymusu bezpośredniego, użycia broni i innego uzbrojenia:

- 1) w celu odparcia bezpośredniego i bezprawnego zamachu na życie, zdrowie lub wolność osoby oraz w celu przeciwdziałania czynnościom zmierzającym bezpośrednio do takiego zamachu;
- 2) przeciwko osobie niepodporządkowującej się wezwaniu do natychmiastowego porzucenia broni lub innego niebezpiecznego narzędzia, którego użycie może zagrozić życiu, zdrowiu lub wolności osoby;
- 3) przeciwko osobie, która usiłuje bezprawnie, przemocą odebrać broń żołnierzowi lub innej osobie uprawnionej do posiadania broni;
- 4) w celu odparcia gwałtownego, bezpośredniego i bezprawnego zamachu na jednostkę wojskową polską lub sojuszniczą;

- 5) w celu odparcia niebezpiecznego, bezpośredniego, gwałtownego zamachu na obiekty i urządzenia ważne dla Sił Zbrojnych;
 - 6) w celu odparcia zamachu na mienie, stwarzającego jednocześnie bezpośrednie zagrożenie życia, zdrowia lub wolności osoby;
 - 7) w bezpośrednim pościgu za osobą, wobec której stosowanie środków przymusu bezpośredniego, użycie broni i innego uzbrojenia było dopuszczalne w przypadkach określonych w pkt 1–5;
 - 8) w celu ujęcia osoby, o której mowa w pkt 1–3 i 6, jeżeli schroniła się w miejscu trudno dostępnym, a z okoliczności towarzyszących wynika, że może użyć broni lub innego niebezpiecznego narzędzia, których użycie zagrozić może życiu, zdrowiu lub wolności osoby;
 - 9) w celu ujęcia lub udaremnienia ucieczki osoby zatrzymanej, jeżeli:
 - a) istnieje uzasadnione podejrzenie, że osoba zatrzymana może użyć broni palnej, materiałów wybuchowych lub niebezpiecznego narzędzia,
 - b) zatrzymanie nastąpiło w związku z uzasadnionym podejrzeniem lub stwierdzeniem popełnienia czynów, o których mowa w pkt 1–7
- z zastrzeżeniem ust. 3.

2. Broni palnej nie używa się w przypadku określonym w ust. 1 pkt 7 w stosunku do kobiet o widocznej ciąży, osób, których wygląd wskazuje na wiek do 13 lat, starców oraz osób o widocznym kalectwie, chyba że okoliczności wskazują na konieczność użycia broni w stosunku do tych osób.

3. Żołnierze, o których mowa w art. 7a, mają prawo do wyprzedzającego stosowania środków przymusu bezpośredniego, użycia broni, innego uzbrojenia oraz wszelkich innych dozwolonych prawem międzynarodowym środków dla zapewnienia samoobrony, ochrony sprzętu i miejsca stacjonowania.

4. W działaniach oddziałów i pododdziałów Sił Zbrojnych stosowanie środków przymusu bezpośredniego, użycie broni i innego uzbrojenia może nastąpić tylko na rozkaz dowódcy jako szczególny i ostateczny środek.

5. Użycie broni i innego uzbrojenia powinno następować w sposób i z natężeniem proporcjonalnym do zagrożenia, wyrządzający możliwie najmniejszą szkodę i nie narażać innych osób, a w szczególności osoby cywilne, na niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia. O ile sytuacja na to pozwala oraz nie wynika to wprost z celu realizacji zadania, użycie broni i innego uzbrojenia przeciwko osobie nie powinno zmierzać do pozbawienia jej życia.

Art. 7c. Minister Obrony Narodowej określa, w drodze zarządzenia niepodlegającego ogłoszeniu, dla każdej operacji zagranicznej z udziałem Sił Zbrojnych:

- 1) które z zasad dotyczących użycia środków przymusu bezpośredniego, użycia broni i innego uzbrojenia, zawartych w niniejszej ustawie oraz wynikających z wiążących Rzeczpospolitą Polską ratyfikowanych umów międzynarodowych, międzynarodowego prawa zwyczajowego i planu operacji opracowanego przez organizację międzynarodową odpowiedzialną za jej prowadzenie, mają być stosowane przez żołnierzy Polskich Kontyngentów Wojskowych, w celu zrealizowania zadań operacji,
- 2) sposób, tryb dokumentowania oraz meldowania o zastosowaniu środków przymusu bezpośredniego oraz użycia broni i innego uzbrojenia

– mając na uwadze cel użycia Sił Zbrojnych poza granicami państwa, sytuację i warunki na terytorium, na którym jest prowadzona operacja zagraniczna, oraz niezbędne w tych warunkach prawo do samoobrony.

Art. 8. 1. Pisemna zgoda żołnierza niezawodowego do pełnienia służby poza granicami państwa jest wymagana tylko w przypadkach określonych w art. 2 pkt 1 lit. b oraz w pkt 2 lit. b.

2. Pisemna zgoda, o której mowa w ust. 1, nie jest wymagana w przypadku żołnierzy pełniących służbę wojskową w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny.

Art. 9. 1. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) warunki i tryb zatrudniania pracowników w jednostkach wojskowych wykonujących zadania poza granicami państwa, z uwzględnieniem specyfiki związanej z wykonywaniem pracy w takich jednostkach wojskowych;
- 2) (uchylony);

- 3) szczegółowe zasady i tryb finansowania przygotowania i działania jednostek wojskowych, z uwzględnieniem przepisów o finansach publicznych;
- 4) uposażenie oraz inne należności pieniężne otrzymywane przez żołnierzy wyznaczonych do pełnienia służby poza granicami państwa, wynagrodzenie i inne należności pieniężne oraz świadczenia otrzymywane przez pracowników wojska zatrudnionych w jednostkach wojskowych, z uwzględnieniem w szczególności prawa do świadczeń odszkodowawczych, wynikających z odrębnych ustaw, dodatków zagranicznego i wojennego w zależności od celu użycia tych jednostek poza granicami państwa, oraz do bezpłatnych świadczeń zdrowotnych, zaopatrzenia w leki i artykuły sanitarne, a także bezpłatnego przewozu z kraju i z powrotem w związku z rozpoczęciem i zakończeniem misji oraz w przypadkach losowych;
- 5) warunki otrzymywania świadczeń opieki zdrowotnej, o których mowa w art. 42 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1398, z późn. zm.¹⁾), oraz sposób i tryb finansowania ponoszonych kosztów, uwzględniając zasady wydatkowania środków publicznych.

2. Rada Ministrów zapewni środki finansowe na użycie lub pobyt jednostek wojskowych poza granicami państwa w przypadkach określonych w art. 2, jeżeli środki na ten cel nie zostały uwzględnione w budżecie Ministerstwa Obrony Narodowej albo urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

3. Minister właściwy do spraw zagranicznych, w drodze obwieszczenia, ogłasza strefy działań wojennych oraz dzień rozpoczęcia i zakończenia w nich działań wojennych.

Art. 9a. W przypadku śmierci pracownika podczas pobytu poza granicami państwa albo jeżeli pracownik zmarł w następstwie wypadku lub choroby pozostających w związku z wykonywaną pracą poza granicami państwa stosuje się odpowiednio przepisy art. 73 ust. 2 pkt 3, art. 74 ust. 2 pkt 7, art. 84 ust. 1a, 1aa i 1ab oraz art. 99 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 860, 2112 i 2320 oraz z 2021 r. poz. 159).

Art. 9b.²⁾ 1. Pracownik wykonujący poza granicami państwa zadania, o których mowa w art. 2 pkt 1, w przypadku odniesienia ran, kontuzji, urazu psychicznego lub schorzenia lub ze względu na jego stan psychofizyczny zgodnie ze wskazaniami lekarza – po powrocie do kraju – może być skierowany na bezpłatny turnus leczniczo-profilaktyczny wraz z pełnoletnim najbliższym członkiem rodziny w rozumieniu art. 4 pkt 12 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o weteranach działań poza granicami państwa (Dz. U. z 2020 r. poz. 2055).

2. Turnus leczniczo-profilaktyczny trwa 14 dni kalendarzowych i obejmuje działania leczniczo-rehabilitacyjne i profilaktykę zdrowotną, w tym profilaktykę psychologiczną.

3. Kolejny pobyt pracownika, o którym mowa w ust. 1, na turnusie leczniczo-profilaktycznym po uczestnictwie w wykonywaniu tych samych zadań, o których mowa w art. 2 pkt 1, może odbyć się pod warunkiem poddania się leczeniu specjalistycznemu, ambulatoryjnemu lub stacjonarnemu albo konsultacji specjalistycznej zakończonej wskazaniem uczestnictwa w turnusie leczniczo-profilaktycznym jako niezbędnym do kontynuacji leczenia.

4. Osoby skierowane na turnus leczniczo-profilaktyczny mogą skorzystać z prawa do turnusu leczniczo-profilaktycznego w czasie pozostawania w stosunku pracy w jednostkach organizacyjnych podległych Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowanych.

5. Pełne koszty uczestnictwa w turnusie leczniczo-profilaktycznym pracownika oraz 50% kosztów uczestnictwa pełnoletniego najbliższego członka rodziny pokrywa się z budżetu państwa z części pozostającej w dyspozycji Ministra Obrony Narodowej.

6. Koszty uczestnictwa w turnusie leczniczo-profilaktycznym pracownika oraz pełnoletniego najbliższego członka rodziny są finansowane na podstawie umowy zawartej z kierownikiem podmiotu prowadzącego turnus.

7. Umowa jest zawierana z uwzględnieniem zasad wydatkowania środków publicznych określonych w art. 44 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 869, z późn. zm.³⁾) i określa w szczególności:

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2020 r. poz. 1492, 1493, 1578, 1875, 2112, 2345 i 2401 oraz z 2021 r. poz. 97 i 159.

²⁾ Dodany przez art. 9 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o weteranach działań poza granicami państwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1726), która weszła w życie z dniem 11 października 2019 r.; wszedł w życie 11 marca 2020 r.

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2019 r. poz. 1622, 1649, 2020 i 2473 oraz z 2020 r. poz. 284, 374, 568, 695, 1175 i 2320.

- 1) warunki i organizację turnusu leczniczo-profilaktycznego oraz liczbę uczestników;
- 2) okres jej obowiązywania;
- 3) kwotę zobowiązania i możliwość jej weryfikacji oraz zasady rozliczeń;
- 4) zasady zwrotu środków finansowych i stosowania kar umownych w przypadku niewłaściwego wykonania umowy;
- 5) sposób i tryb kontroli wykonania umowy.

8. Skierowanie na turnus leczniczo-profilaktyczny zawiera następujące dane:

- 1) pracownika:
 - a) imię i nazwisko,
 - b) numer PESEL,
 - c) miejsce zamieszkania,
 - d) miejsce zatrudnienia,
 - e) numer telefonu kontaktowego;
- 2) pełnoletniego najbliższego członka rodziny:
 - a) imię i nazwisko,
 - b) datę urodzenia,
 - c) stopień pokrewieństwa.

9. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) tryb kierowania pracownika wraz z pełnoletnim najbliższym członkiem rodziny na turnus leczniczo-profilaktyczny,
- 2) podmiot kierujący na turnus leczniczo-profilaktyczny,
- 3) ramowy program turnusu leczniczo-profilaktycznego,
- 4) podmiot prowadzący turnus leczniczo-profilaktyczny,
- 5) rodzaje i wzory dokumentów wystawianych w związku z kierowaniem na turnus leczniczo-profilaktyczny

– uwzględniając potrzeby pracownika wynikające z jego aktualnego stanu zdrowia i stanu psychofizycznego, w tym konieczność zapewnienia pełnej rekonwalescencji oraz umożliwienie dalszego leczenia lub rehabilitacji po zakończeniu pobytu na turnusie leczniczo-profilaktycznym.

Art. 10. 1. Przepisy ustawy stosuje się także do żołnierzy i pracowników wojska, którzy w dniu wejścia w życie ustawy pełnią służbę lub wykonują obowiązki poza granicami państwa na podstawie ustawy z dnia 19 lutego 1998 r. o zasadach użycia Sił Zbrojnych poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej w 1998 r. (Dz. U. Nr 23, poz. 119).

2. W stosunku do żołnierzy pełniących służbę w jednostkach wojskowych w sprawach nieuregulowanych w niniejszej ustawie mają zastosowanie przepisy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych.

Art. 11. (pominięty)

Art. 12. (pominięty)

Art. 13. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1999 r.